

Для забезпечення потреб людини в житньому хлібі науково обґрунтована необхідність складає 50 кг зерна жита на рік 364. Розрахункова кількість продовольчого зерна жита для України має складати 2,3 млн. т на рік. Середня урожайність жита за останні роки складає 2,1 т/га. Для забезпечення потреб населення України необхідно мати посівну площу озимого жита біля 1 млн га.

Для інтенсифікації виробництва продовольчого зерна жита необхідно впроваджувати у виробництво принципово нові, сучасні, інноваційні розробки та сорти, які мають більш високу врожайність, зимостійкість, посухостійкість, стійкість проти вилягання, толерантні до хвороб і ушкодження шкідниками, з високою якістю зерна й придатністю до механізованого вирощування. Представ-

никами такого типу розробок є гібриди жита озимого.

Вирощування гібридів жита озимого забезпечить за рахунок ефекту гетерозису, та без збільшення посівної площі під житом зможе забезпечити виробництво необхідної кількості валових зборів зерна, який мінімум на 15% є вищим, ніж у сортів.

Дослідження селекції з використання ефекту гетерозису в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН почалися близько 30 років тому після відкриття успадкування цитоплазматичної чоловічої стерильності в різноманітному вихідному матеріалі жита. В даний час у багатьох селекційних установах Європи та країн близького зарубіжжя проводять дослідження за паралельними програмами, які відображають використання гетерозису в селекції цієї культури.

УДК 633.11.636

Железна В. В., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри харчових технологій

Новіков В. В., кандидат технічних наук, доцент кафедри харчових технологій

Уманський національний університет садівництва

e-mail: valieria.voziiian07@gmail.com

ТРИТИКАЛЕ ЦІННИЙ КОРМ ДЛЯ ТВАРИННИЦТВА

Потреба продовольчого ринку в органічній та екологічно безпечній продукції вимагає замість дуже доробартісних кормових засобів тваринного походження широко використовувати рослинні компоненти для комбікормів, насамперед зернові корми місцевого виробництва.

Сучасний етап розвитку таринництва вимагає не лише вдосконалення технології утримання тварин, встановлення резистентності у районованих та завезених порід, а також організації повноцінного збалансованого годування.

Зміна співвідношення різних зернових компонентів та білкових добавок при складанні раціонів не дозволяє знизити частку неперетравних поживних речовин. Різні спроби здешевити раціон за допомогою заміни частини зерна та дорогих високобілкових добавок на побічні продукти харчових виробництв обертаються зростанням концентрації неперетравної частини поживних речовин. У результаті здешевлення комбікормів сприяє зниженню ефективності його використання та зростання витрат кормів на одиницю приросту живої маси.

Численними дослідженнями встановлено необхідність використання зерна тритикале в раціонах сільськогосподарських тварин. Нові та перспективні зернокормові сорти тритикале мають високий рівень врожайності зерна. Крім того, однією з переваг тритикале є висока морозостійкість, успадкована від жита.

Багато сортів тритикале не вимагають фунгіцидної обробки, що сприяє вирощуванню екологічно чистої продукції.

Генофонд тритикале також постійно розширюється, селекційні сорти стають все більш продуктивними, стійкими до стресів та кращими за якістю зерна.

Зерно тритикале має сприятливий амінокислотний склад, в порівнянні з пшеницею, міститься більше вільних незамінних амінокислот, таких як лізин, валін, лейцин та інші, отже, біологічна цінність тритикале вища, ніж у пшениці.

Важливе значення мають мінеральний та вітамінний склад зерна тритикале. Дослідженнями зазначено, що вміст мінеральних речовин у тритикалі вищий, ніж у пшениці. Відзначено значно більшу кількість калію, фосфору та магнію порівнянно з житом.

Важливим показником тритикале є високий вміст протеїну (до 25%). У порівнянні з ячменем або житом містить значно менше антипоживних факторів, тому рекомендовано для застосування як корм без обмежень. Ще однією особливістю тритикале є відносно висока енергетична цінність, за показником якої поступається лише кукурудзі.

Отже, зерно тритикале є цінною сировиною для виробництва кормів для сільськогосподарських тварин та птиці, оскільки має високі технологічні та агрономічні властивості.